

ЂУРЂЕВДАНСКЕ ПРОСЛАВЕ У МАЂАРСКОЈ

ПОЛИТИКА

Мађарска проширила санкција руском патријарху

Влада уважава захтев православне заједнице

„Нећемо дозволити да црквени званичници буду укључени на листу санкција“, рекао је мађарски премијер Орбан крајем прошле недеље за државни радио и додао да је примио писмо православне заједнице у Мађарској са захтевом да се бори против таквих рестрикција.

Мађарска се противи одлуци Европске уније да стави на црну листу руског патријарха Кирила, изјавио је премијер Виктор Орбан, истичући да је то „питање религиозне слободе“.

„Нећемо дозволити да црквени званичници буду укључени на листу санкција“, рекао је Орбан, поводом писма које је примио од православне заједнице у Мађарској, са захтевом да се бори против таквих рестрикција.

Навео је и да је слобода вероисповести „свето питање“ за Мађарску. Орбан је истакао да Будимпешта не може да подржи нови пакет санкција Европске уније Русији, које укључују ембарго на извоз нафте, јер ће због њих на мађарску економију „пасти атомска бомба“.

Он је казао да је Мађарска спремна да преговара ако буде изнет нови предлог санкција које ће бити у складу са њеним интересима. Објаснио је

да би Мађарској требало пет година и огромне инвестиције у рафинерије и нафтоводе како би се трансформисао тренутни систем у земљи која је 65 одсто зависна од руског гаса.

— Не желим конфронтацију са ЕУ, али сарадња је могућа само ако Брисел узме у обзир наше интересе — поручио је Орбан.

Поновио је став Мађарске да не шаље оружје у суседну Украјину, јер би те испоруке могле да се нађу на мети руских напада у пограничним подручјима где живе етнички Мађари.

Иначе, Мађарска је прошле недеље добила уверавања од руске компаније „Росатом“ да и даље има капацитете за изградњу планираних нових блокова у мађарској нуклеарној електрани Пакш, саопштио је данас министар спољних послова Петер Сижарто.

Шеф мађарске дипломатије Сижарто је навео у саопштењу, након састан-

ка са главним извршним директором „Росатома“ у Истанбулу, да је планирана изградња два нова реактора у Пакшу у функцији стратешких интереса Мађарске.

Он је додао да мађарска Управа за атомску енергију разматра захтеве које је поднео „Росатом“ за добијање потребних дозвола и да би, када оне буду одобрене, пројекат могао да уђе у следећу фазу.

Мађарска, која је у великој мери зависна од руског гаса и нафте и која је поручила да неће подржати предложени ембарго ЕУ на увоз руске нафте, не одустаје од пројекта нуклеарне електране са Росатомом иако се

он одлаже годинама, наводи „Ројтерс“ уз подсећање да је фински конзорцијум Феновоима објавио у понедељак да је раскинуо уговор са „Росатомом“ наводећи као разлог кашњења и повећане ризике због рата у Украјини.

Мађарска жели да прошири нуклеарну електрану Пакш снаге два гавата, коју су изградили Руси, са два ВВЕР реактора руске производње, од којих сваки има капацитет од 1,2 гавата, јавља „Ројтерс“.

Пројекат је додељен „Росатому“ 2014. без тендера. Нуклеарна енергија не подлеже санкцијама Европске уније према Русији. ■

СУСРЕТИ

Госпођање ученика из Републике Српске

Задивљени лепотама Будимпеште и српском прошлости

Боравећи у четвородневној посети Будимпешти, гимназијалци из Невесиња посетили су, посредством Амбасаде Босне и Херцеговине, српске знаменитости у мађарској престоници и упознали се са нашом прошлостју.

Матуранти невестињске гимназије, заједно са разредним старешинама, нашли су начин да на крају средњошколског образовања допунују у Мађарску, упркос недостатку разумевања оних који креирају образовну политику. Четири дана у Будимпешти најмање је што су матуранти заслужили након готово две школске године, у којима се настава одвијала под сенком вируса корона, а за време којих су ученици искусили све и свашта, од наставе

на даљину, до седења на часу са маскама на лицу, без могућности изласка из учионице.

Вест да ће матуранти путовати у Будимпешту дошла је и до амбасадора БиХ у Мађарској, госпође Биљане Гутић Бјелица, која је са радошћу прихватила предлог да се сусретне са матурантима, утолико више што је и она пореклом Невесињка.

Веома смо поласкани чињеницом да је госпођа Гутић Бјелица одложила своје приватне планове и вратила

се са путовања, на којем је била за време ускршњих празника, само да би угостила своје Невесињке и као добар домаћин дочекала их у земљи, у којој нас представља.

Заједно са амбасадором БиХ у Мађарској обишли смо цркву Светог Георгија, једину православну цркву у Будимпешти, у којој се налази и делић моштију овог великог светитеља. Дочекао нас је парох поменутог храма, отац Зоран Остојић, који је пригодно говорио о историји храма и српској заједници у Будимпешти.

Након тога смо обишли Текелијанум, задужбину Саве Текелије, и уста-

нову у којој је основана Матица Српска. Ту је, у сали намијењеној за предавања, госпођа Гутић Бјелица уприличила пријем за наше матуранте, те им говорила о могућностима студирања у Мађарској, стипендијама које Мађарска нуди нашим ученицима, као и односима Мађарске и Босне и Херцеговине.

Ученици су након тога постављали питања, а интересовало их је све, од тога како је рат између Украјине и Русије утицао на живот у Мађарској, до улоге амбасадора у односима две земље и многе друге теме. Госпођа Биљана Гутић Бјелица указала нам је велику част овим пријемом и показала колико јој значе корени, Невесиње и Херцеговина. У име ученика и професора захвалила сам се на срдачном дочеку и гостопримству, и истакла колико је важно да Херцеговина има своје представнике у дипломатији, у Влади и другим важним институцијама.

Проф. Загорка Граховац

Општања матураната у Српској гимназији „Никола Тесла“

ШКОЛСТВО

Овде смо постали људи и осетили шта значи заједница

Свечано опраштање је у животу средњошколаца један од најлепших доживљаја који им остаје у трајном сећању. Ове године је ова свечаност у Српској гимназији „Никола Тесла“ приређена 7. маја. Трудом ученика 11. разреда и њихових разредних старешина, Весне Бабић Седлачек, Алена Нађа и Драгане Васић, школска зграда је тога дана замирисала свеже кошеном травом и била окићена разнобојним цвећем.

Предвођени својим разредним старешинама, Миланом Дујмовом (12/а разред), Изабелом Данком (12/б разред) и Ериком Котхенцем (12/ц разред), матуранти су на звуке пригодних песама: „Збогом школо наша“ и „Гаудеамус игитур“, последњи пут посетили професорску зборницу и прошетали ходником наше Српске гимназије на Тргу ружа.

Захваљујући пријатном времену свечаност је приређена на школском дворишту. Својим присуством ову манифестацију је улепшала и Вера Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској. После интонирања српске и мађарске химне започео је свечани програм. Водитељи су, као и приликом „Предаје пантљика“, били Лена Ембер и Страхиња Зекановић.

Ћаци 11. разреда су за опраштање матураната припремили и увежбали леп програм. Говор једанаестак прочитале су Бранка Ћосић и Наталија Томић.

Опроштајну беседу матураната одржали су: Данка Реновица, Маша Сврдлин и Тамара Пап. Говори на српском и мађарском језику били су занимљиви, садржајни и емотивни. Издвајамо део говора на српском језику:

„Данас се поздрављамо са свим оним стварима које су нам познате и одлазимо из места у којем нам је било угодно. Настављамо даље. Да ли смо због тога срећни или не, питање је на које одговор немамо, бар за сада. (...) Хвала вам што сте били најбољи: најбољи другари, најбољи профе-

сори, најбоље разредне старешине. Желим да се захвалим директорки др Јованки Ластих, њеним заменицама и професорима, на подареном знању, искуству и неизмерној подршци. Овде смо постали људи и осетили шта значи заједница, шта значи дељење. Јер, подељена срећа је вишеструко већа.“

По устаљеној традицији, представици генерације 2018-2022. Милена Прћић, Вукашин Ђинђић и Сергеј Цабо на школску тробојку привезали су свилену траку са натписом „Збогом школо наша...“ и годинама гимназијског школовања у Будимпешти.

Затим је директорка др Јованка Ластих одржала своју кратку беседу, желећи матурантима много среће и успеха у даљем школовању на факултетима. Недуго потом, директорка је уручила поклон-књиге и дипломе. На основу гласања наставничког већа титула „Ћак генерације“ припала је Ани Марчетић. Она је том приликом презела и поклон школе са дипломом. Тамари Пап је додељена титула „Ћак проминент“, поклон јој је уручила председница Вера Пејић Сутор.

„Грамату Никола Тесла“, посебну награду директорке др Јованке Ластих, добила је Мирјана Ђурић.

За најбољег спортисту ове генерације проглашена је Наташа Улемек.

Општу похвалу наставничког већа за добро учење, примерно владање и ангажовање у ванчасовним и ваншколским активностима добили су: Јована Секулић, Адријана Бркљач, Срња Азирковић, Ева Балаша, Маша Сврдлин, Данка Реновица, Софија Чубриловић и Матија Хегедиш.

длин, Данка Реновица, Софија Чубриловић и Матија Хегедиш.

За добро учење, примерно владање и за учешће у школским ваннаставним и спортским активностима похваљени су: Сара Самоковлија, Ма-

рија Јовановић, Нина Николић, Татјана Миловић, Анђела Топић, Дуња Миодраг, Сара Поповић, Сергеј Цабо, Лена Татић, Анастасија Хајчунк, Ања Рецовић, Тамара Терзић.

Похвалу за 12-годишње школовање у нашој школи добиле су: Зора Јеленчић, Енола Тришић и Анђела Вукмир.

Др Јованка Ластих

Затим је директорка др Јованка Ластих уручила захвалнице свим оним матурантима који су учествовали у ваннаставним спортским, хорским, културним и другим активностима.

На крају свечаности, матуранти су пустили своје балоне жеља, у нади да ће им се све оне испунити.

Драгомир Дујмов

ИМЕНИК МАТУРАНАТА

12/а разред: Ева Балаша, Барнабаш Бата, Ласло Бахуш, Ален Бенић, Марина Блечић, Рудолф Булиговић, Исидора Васиљковић, Милица Вер, Стеван Видак, Нела Драгин, Анђела Гомбкете, Нађа Ибрахим, Зора Јеленчић, Марко Јокић, Бјанка Кривокапић, Карина Крунић, Кристина Лајко, Миона Мејић, Матеа Милошевић, Тамара Пап, Јован Петровић, Марко Планк, Милена Прћић, Енола Тришић, Патрик Урач, Корина Фирстнер, Милош Хајнал, Иван Хрваћанин, Марко Чолак, Миа Чорић, Ангелина Џигурски.

12/б разред: Данило Бањац, Анђела Вукмир, Катарина Грујић, Миња Добрић, Владимир Дракулић, Вукашин Ђинђић, Мирјана Ђурић, Марија Јовановић, Дуња Јурић, Анастасија Ковачевић, Вукашин Кркљеш, Софија Радвановић, Ања Рецовић, Данка Реновица, Александра Секулић, Јована Секулић, Урош Станишић, Петра Стојановић, Јелена Тадић, Тина Тадић, Лена Татић, Тамара Терзић, Анастасија Хајчунк, Матија Хегедиш, Софија Чубриловић, Лука Шипчић.

12/ц разред: Срња Азирковић, Љиљана Балић, Адријана Бркљач, Милица Велчек, Коста Драговић, Теодора Маџарац, Ана Марчетић, Милан Милић, Никола Милинковић, Татјана Миловић, Дуња Миодраг, Нина Николић, Барбара Пинтер, Сара Поповић, Огњен Радошевић, Невена Рајовић, Милица Рашковић, Сара Самоковлија, Јована Секулић, Маша Сврдлин, Анђела Топић, Наташа Улемек, Тара Уторник, Сергеј Цабо, Марко Штулић.

ДУХОВНОСТ

Ђурђевданске прославе у Мађарској

Верници одали почит заштитнику својих храмова

У Српском црквеном музеју у Сентандреји, свечано је отворена документарна изложба „Епископ Данило“, поводом двадесете годишњице упокојења некадашњег челника Епархије будимске. Поставка ће за посетиоце бити отворена до 30. септембра ове године.

Помаз

У петак, 6. маја, на Ђурђевдан, Српска православна црква у **Помазу**, посвећена Светом великомученику Георгију, прославила је своју славу. Време је било наклоњено свечарима и у храму се окупио велики број верника. Свету литургију служио је протојереј - ставрофор Војислав Галић, а саслуживали су: протојереј Зоран Остојић, протонамесник Зоран Живић, јеромонах Варнава Кнежевић, јереј Љубисав Милисавић, архијакон Иннокентије Лукин и ђакон Стефан Милисавић. Свечану атмосферу су употпунили и обогатили женски гласови Гордане Милисавић, Бојане Чобан Симић, Чарне Голуб и Монике Дујмов.

Верницима се обратио отац Зоран Живић, које је говорио о значају празника. На крају литургије уследила је литија око светог храма и кроз сам Помаз, до крсног знамења. После подне је одржано вечерње, а прошлогодишњи кумови, чланови Српске самоуправе Помаз, на челу са Аницом Шошић Крунић, предали су кумство Данијели Ђерђ Крунић и Михаљу Ђерђу.

Презеран је славски колач, благосиљано је кољиво, а кум је предао део колача новим кумовима.

Отац Љубисав Милисавић свечарима је говорио о Светом великомученику и победоносцу Георгију и његовој божанској благодати од Исуса Христа:

„Страдалник је, јер је страдао за Христа, био је војник на високом положају у Римској царевини, исповедио је Христа и зато је страдао. Ми већ три века, на овоме месту, слаavimo овог Божијег угодника и светитеља. Прошло је већ тринаест година од када је Михајло Милошевић, епископ будимски, осветио овај храм 1722. године. Од тада се овде поји литургија и одржава живот наш хришћански“, рекао је, између осталог, отац Милисавић.

Уз пригодно послужење, окупљени су прославили своју славу, уз свирку хармоника Уроша Димитровића и Растка Гергева. Деца из српске групе забавишта у Помазу показала су своје умеће у извођењу српских игара.

Славље је настављено у месном Дому културе, где је, у организацији Српске самоуправе из Помаз, одржан традиционални Помашки бал. До касних вечерњих сати, у доброј атмосфери, многобројне госте је забављао Оркестар „Село“ из Ловре, са Николом Скорићем, вокалним интерпретатором.

Православни српски храм у **Будимпешти** је такође обележио своју славу, Ђурђевдан, у петак, 6. маја. Прослављен је дан када је бесмртном славом мучеништва и победе овећан Свети Ђорђе, и када је из земног живота прешао у вечно царство небеско. У Храму Светог Ђорђа (Георгија) одржана је Света ли-

Будимпешта

тургија, коју је служио протонамесник Никола Почуча. Апостол Светом Ђорђу и празнично јеванђеље је читала Душанка Недељковић, а Свето јеванђеље по Јовану о. Никола Почуча.

Свету службу Божију пратио је црквени хор, а литургији је присуствовао већи број верника, пре свега оних којима је овај празник крсна слава.

Ђурђевдан је увек везан за Васкрс и за то буђење живота у свему око нас, јер све цвета, буја и развија се. То је својеречно слављење новог природног циклуса, рађања новог живота и плодности. Отац Почуча је одржао беседу, честитао славу свим свечарима и позвао вернике у недељу на Свету архијерејску литургију и прославу празника, уз програм у порти цркве.

„Данас слаavimo једног великог сведока Васкрсења Христовог. Слаavimo Светог великомученика Георгија, победоносца, који беше млад годинама, а стар мудрошћу и вером у Бога. За време Диоклецијана, млади Георгије, војвода, иако у младим годинама, због храбрости добио је тај чин, сведочио је животом својим и крвљу својом Васкрслога Господа. И овај свети храм у коме се налазимо посвећен је Светом великомученику Георгију, и данас слави своју храмовну славу, свој празник. И овај храм, такође, је један живи, иако неумути, сведок Васкрсења Христовог. Нека би Господ молитвама Светог великомученика Георгија и осталих угодника Божијих, и осталих угодника из рода нашега, нека би Господ погледао милостиво на род наш и даровао нам снаге да васкрснемо из нашега греха, из нашег безбожничтва, из нашег отпадничтва, у коме смо провели више од педесет година, да се вратимо Богу нашем, а онда ће и Бог бити са нама, и онда ће нас Господ избавити из

наших страдања и искушења онако као што је Светог Георгија избављао из многих страдања на која га је свирепи цар Диоклецијан стављао за веру у Христа. Као што се Свети Георгије никада није поколебао, него је до смрти сведочио своју веру у Васкрсење Христово, и ми, браћо и сестре, да останемо верни сведоци Христови пред неверницима, било из нашег народа, било из других народа, да сви виде ваша добра дела и прославу Оца нашега који је на Небесима. Тада ћемо с правом и ми носити узвишено име хришћанско и називати се потомцима светих Немањића, Светог Стевана Немање, Светога Саве, Светог кнеза Лазара косовскога, Светог владике Николаја жичкога и осталих наших славних угодника Божијих, па да Господ, заједно са њима, приброји и нас у Царство своје. Нека је срећна и Богом благословена слава данас у овоме храму, многим данашњим свечарима и свима вама који сте се овде сабрали, браћо и сестре. Христос васкрсе!“, рекао је, поред осталог, отац Почуча.

После духовног церемонијала и свете тајне причешћа, освештан је славски колач и благосиљано кољиво. Прослави храмовне славе у Будимпешти присуствовали су и амбасадори Србије и Босне и Херцеговине у Мађарској, Иван Тодоров и Биљана Гутић Ђелица, председница Самоуправе Срба у Мађарској Вера Пејић Сутор, посланик у Мађарском парламенту Љубомир Алексов, као и представници других српских институција у Мађарској.

У цркви Светог Великомученика Георгија у Будимпешти, у недељу, 8. маја одржана је Света архијерејска Литургија, такође поводом храмовне славе. Литургију су служили Његово преосвештенство епископ будимски г. Лукијан

Помаз

Помаз

Будимпешта

и Преосвећени епископ великоварадски г. Софроније, из Румунске православне цркве. Преосвећеним архијерејима саслуживали су протојереј-ставрофор Маринко Марков, архијерејски заменик темишварски, протојереј-ставрофор Војислав Галић, архијерејски заменик будимски, архимандрит Андреј Пандуровић, игуман манастира Српски Ковин, протојереј-ставрофор Кристијан Рус (РПЦ), игуман Јустин Стојановић и јеромонах Варнава Кнежеввић, као и архијакон Константин Бактер, протојакон Миодраг Јовановић и јакон Стефан Милисавић. По благослову Владике Лукијана, о значају празника Св. Георгија беседио је отац Маринко Марков.

У својој беседи, архијерејски заменик Темишварске епархије, Маринко Марков је говорио о великом подвигу мучеништва Св. Георгија који је у себи носио распаљен огањ благодати Васкрслог Господа, те је веру у Његово Васкрсење посведочио и сопственим животом.

„На његовој чврстој вери, као и на вери многих светитеља саздани су темељи православне цркве. Литургијом која је узвишени и богоугодни чин узносимо наше молитве Господу за мир, јачање вере и православне цркве. А мир је у овим тешким и смутним временима, најважнији. У целом свету су присутни немири, ратови и разна искушења која можемо победити духовним животом. Верни народ је позван на јединство и молитву за све људе овог света као и на то да чинимо једни другима добро”, истакао је отац Марков.

У том духу је беседио и епископ великоварадински г. Софроније, који је истакао лепоту и значај љубави и заједништва, јер „литургијски језик нам је исти, било да се служи на црквенословенском, српском, руском, румунском, мађарском. Подједнако сведочимо о

јединству и чврстој вери у Господа Бога”.

На крају Свете литургије, владика Лукијан је заблагодарио високом госту, епископу Софронију, на посети, осврнувши се на његово осведочено пријатељство према Будимској епархији, српском народу и Цркви уопште. Он је том приликом подсетио на једну од најпознатијих библијских прича о великом сејачу. То је Исусова алегориска прича која говори о сејачу који баца семе унаоколо (на пут, на стену, међу трње) те већина семена бива изгубљена. Међутим, мањи део семена пада на добро тло те рађа вишеструко.

Упоредио је епископа Софронија са великим сејачем, јер се стара о 505 православних цркава у Румунији и чврсто стоји на бранику православља; „То је изузетна мисија у времену када није лако сачувати хришћанство и православље”, рекао је владика Лукијан.

Затим је уследио опход светог храма, а по повратку у црквену порту, освештан је нови мозаик Св. Георгија, који је постављен изнад јужног улаза у цркву. Епископи Софроније и Лукијан су затим благословили славске дарове и пререзали колач у част Св. великомученика Георгија.

Прослава је настављена славским ручком свештенства, званица и великог броја верника. Старешина храма Светог великомученика Георгија, о. Зоран Остојић, поздравио је присутне и рекао да је овај дан један у низу светлих дана пасхалне радости када се поздрављамо Васкршњим поздравом Христос воскрес!

„Тиме се потврђује вера у Васкрслог Христа. Разлога за радост имамо пуно, а један од најрадоснијих је управо то што нас је окупио Свети Георгије. Господа хвалимо на различите начине. Неко га хвали тако што ће обући мантију и отићи у манастир, постати епи-

скоп, бити јеромонах, неко ће служити као свештеник у цркви, неко ће продавати свеће, неко ће појати за певницом и на тај начин славити Господа. Ми у цркви и те како знамо то да ценимо, јер је то насушна потреба и саставни део богослужења. Овом приликом желим да се захвалим ученицама Српске гимназије: Софији Чубриловић, Марији Јовановић и Александри Секулић које су сада матуранти и можда одлазе из Будимпеште, а које су све четири године биле присутне у црквеном хору. Овим захвалницама преносимо благослов да их прати на њиховом даљњем животном путу и да им пренесемо да су наша срца увек уз њих”, рекао је отац Остојић.

Потом је одржан и културно-уметнички програм, у коме је учествовао КУД „Табан”, уз сплет српских народних игара. Ученица Српске гимназије „Никола Тесла” из Будимпеште, Сара Остојић, рецитовала је „Пркосну песму” Добрице Ерића. Црквени хор је отпевао две композиције - „Свјати Боже” Стевана Мокрањца и „Востани Србије” (текст Доситеја Обрадовића, композиција Љубе Манасијевића).

Кумови овогодишње црквене славе били су чланови породице Павловић: Немања, Мирјана, Душан и Оливер.

На југу Мађарске, Светог Ђорђа, као заштитника, славе светиње у Чанаду и Шумберку, а некада је и српска православна црква у Батосеку била посвећена светитељу, који је за хришћанску веру пострадао 290. године нове ере. Иако празник Светог великомученика Георгија пада 6. маја, ипак, у Чанаду и у Шумберку, 7. маја је прослављен заштитник светог храма.

Срби у Дески, чија је црква посвећена Преображењу Господњем, на Ђурђевдан су евоцирали успомене на Светог великомученика и победоносца Георгија и оживели ђурђевданске обичаје. У организацији Културно-уметничког друштва „Банат”, уз учешће ђака месне Српске основне школе и омладинаца чланова нашег најстаријег ансамбла, организована је литија, приликом које су учесници „Ђурђевског урнка”, одевени у народне ношње, обишли месни српски православни храм и поједине улице у насељу.

Након што су се ученици српске образовне установе и омладинци „Баната”, којима су се придружили и поједини чланови Уметничког удружења

Будимпешта

талената „Талентум” из Суботице, партнери Дешчана у прекограничном пројекту ИПА Програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија, предвођени протонамесником Светомир Миличићем, парохом дешчанским, вратили у месни Српски културни центар „Свети Сава”, прочитане су пригодне молитве и Свето јеванђеље за обред литије.

Уследило је плетење венаца уз песму „Ђурђевска кишица”, а затим су се играле игре „Крецави кетуш” и „Ђурђевка”, приликом којих су девојке окитиле шешире плетеним венцима. Као предак, сервирано је послужење, да би потом на ред дошло дрворезбарење са децом, и све то у склопу прекограничног пројекта који обухвата и ручне радности.

Амбијент је био заиста празничан, а прослава Ђурђевдана у Дески још једном је потврдила да уз овај празник иду бројни народни обичаји и веровања. „Главни обичаји, који прате овај празник су: плетење венаца од биља, умивање и купање биљем. Празник је везан за здравље укућана, удају и жељидбу младих из куће, плодност стоке и добре усева. Данас се, уочи Ђурђевдана у шуми бере ђурђевак и неколико зелених гранчица, попут кукурека, врбе и граба, којима се ките врата, прозори и капије. То се ради да би година и дом били берифетни – да буде здравља, рода и плода у дому, пољу, тору и обору!”

У Шумберку, барањском сеоцету, од Срба данас живе само Љубица и Злата Перкатлић, које чувају славске обичаје и трагове српске прошлости. Баш зато, када се приближава датум празника Ђурђевдана, чине све како би месна

Деска

Деска

Деска

српска православна црква, посвећена Светом Ђорђу, била окићена и вернике дочекивала у пуном сјају. Тако је било и ове године. Светиња, сазирана крајем XVIII века, српске православне вернике, па и иноверне, 7. маја је дочекала широм отворених врата, окићена цвећем и зеленилом.

Након прошле године, када због пандемије није било гостију, ни немачке, ни мађарске националности, а

ћења и резања славског колача, и благосиљања кољива.

Кумовале су сестре Љубица и Злата Перкатлић, као и Мирјана Путник Миклоша, са својом породицом, а за следећу годину кумства се примио Мирољуб Михајловић из Осијека, чији су преци почетком прошлог века оптирала, напустили вољени Шумберак и настанили се у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Шумберак

због познатих разлога ни потомци опаната пореклом из Шумберка, тј. Срби из хрватског дела Барање, нису могли да допутују и прикључе се празновању заштитника светог храма, ове године у светињи се окупило тридесетак верника, српских православних и иноверних.

Српских православних верника, овом приликом, било је из Пантелије, Печуја, Сантова, а дошли су и Срби из хрватског дела Барање.

Сви они молитвено су учествовали у светој литургији, коју је служио протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор шумберачке парохије, а у склопу славског богослужења уприличен је и свечани чин осве-

„Прије него што смо кренули у Шумберак, рекао сам својој супрузи да ћу се ја прихватити кумовања за идућу годину. Довољно сам стар и желео сам то. Просто, осјећао сам потребу да то урадим, јер ме вуку корјени, успомене на моје претке. Увијек, када дођем овамо, мени је лијепо овдје.“ — рекао је Мирољуб Михајловић.

На крају свете литургије окупљеним верницима, међу којима се налазио и Тамаш Чобот, начелник села, на присуству на ђурђевданској храмовној слави захвалио се протонамесник Јован Бибић, администратор шумберачке парохије.

По окончању прославе у Шумберку, у светом храму је уприличен скромни

Шумберак

пријем, који је, међутим, у Мохачу, у једном од угоститељских објеката прерастао у агапе. Верници су се дружили, ћаскали и говорили о некада славнијој српској прошлости села Шумберка, када су приликом прославе ђурђевданске храмовне славе многи долазили у светињу да се помоле заштитнику светог храма, Светом великомученику Георгију.

Прослава храмовне славе у Шумберку доказала је да се црквене славске традиције у овом селу, упркос малобројности српског живља, чувају. Љубав према светосавској српској православној вери и заштитнику светиње не јењава, већ је још већа и јача, што потврђује истрајност и одлучност месних Српкиња да оне и убудуће достојно празнују и негују оно што су преци оставили у аманет. Свечано празновање шумберачке храмовне славе суфинансирани су: Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

Поводом великог црквеног празника Светог великомученика Георгија, свечаног обележавања Ђурђевдана, 7. маја, било је и у Батосеку, толнанском насељу, где су некада живели и Срби, који су имали своју цркву, посвећену Христовом војнику Светом Ђорђу. На месту некадашњег српског православног храма, који је саграђен 1775. године, а срушен 1967. године 2017. подигнуто је крсно знамење. Од тог доба сваке године овде се у спомен на некадашње Србе града Батосека и месног српског православног храма, поводом црквеног празника, служи помен. Тако је било и 7. маја. Протонамесник Јован Бибић,

парох сантовачки, је одмах по окончању прославе ђурђевданске храмовне славе у Шумберку кренуо у градић на домак Баје, где је у склопу помена одао дужну пошту некадашњим житељима српске националности и древној светогеоргијевској светињи, срушеној пре 55 година.

У његовом друштву били су и верници из Пантелије и Кнежевих Винограда у Хрватској. Сава Вученовић имао је жарку жељу да посети место

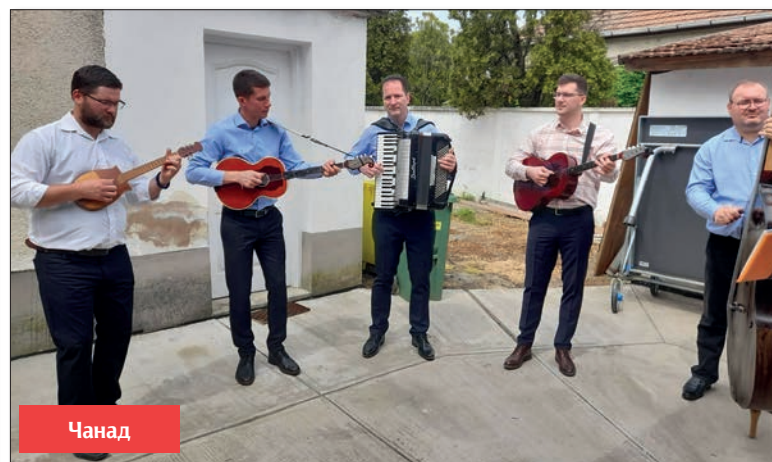
Батосек

у којем су тада живели његови преци.

„Први пут сам дошао у Батосек и посетио ово крсно знамење. Моји преци су пуно причали како су живели у Батосеку, како су одлазили у цркву, посвећену Светом Георгију. Емоционално ме је дирнуо сусрет са крсним знамењем и боравак у Батосеку. Наиме, и наша породица слави крсну славу Ђурђевдан. Баш зато, могу само изразити своју огромну радост, а уједно обећавати да ћу и догодине доћи, како бих обишао место где су некада живели моји преци“, рекао нам је Сава Вученовић.

Чанад

Чанад

Како је потомак оптаната из Кнежевих Винограда рекао: „крсно знамење сведочи о некадашњем битисању Срба у толнанској варошици и светогеоргијевској богомољи, која је била дика и понос насеља. Због своје монументалности, лепоте“. Ту је 7. маја одржан помен са циљем да се ода пошта Србима, српским породицама, попут Анрејевића, Богосановића, Бошњака, Вукосављевића, Зарића, Крунића, Мађаревића, Петковића и многих других, као и српској цркви. То је и урађено, молитвено, преливањем кољива и на крају појањем „Вјечнаја памјат“, у знак да Срби и српски православни храм у Батосеку живи у срцима, душама и памћењу данашњих поколења, и да нису заборављени.

И Срби у Чанаду, иако малобројни, сваке године достојно прослављају трона древне светиње. Ове године, и Чанађани су 7. маја прославили заштитника своје цркве. У српском православном храму, у присуству скромног броја верника, међу којима је поред мештана, било и Срба из Батање, Деске, Сегедина и Новог Сентивана, свету литургију служили су протојереј-ставрофор Илија Галић, администратор чанадске парохије, протојереј Аурел Бекан (од стране Румунске православне цркве), протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, и протонамесник Далибор Миленковић, парох сегедински.

Приликом славског богослужења, свечану беседу одржао је протонамесник Далибор Миленковић, парох се-

гедински, који је беседио о животу и делу Светог великомученика Георгија, и његовим великим подвизима.

Током празновања патрона чанадске светиње нису изостали ни уобичајени славски чинови, као што су опход цркве, литија, резање славског колача и благосиљање кољива. Кумовали су Милутин и Емилија Поповић, брат и сестра, деца Кристијана Поповића, председника месне српске православне црквене општине. Управо он је, од свог сина и ћерке преузео кумство за следећу годину.

По окончању празничне славске литургије, сви су прешли су Дом народности у Чанаду, седиште месних Румуна и Срба, где је уприличена трпеза љубави.

Поред агапеа одржан је и културни програм, а за добро расположење мештана и њихових гостију побринуо се Оркестар „Банат“ из Деске и солисткиња Естер Фрањо Вујчин.

Чанађани су и ове године достојно обележили своју храмовну славу, Светог великомученика Георгија. Доказали су да им је стало да верно и одано чувају славске традиције, које су давно започели и верно преносили с колена на колено преци Срба у Чанаду. Прославу ђурђевданске храмовне славе у овом поморишком насељу суфинансирали су Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

Сарадници СНН-а:
Катарина Бачи Павловић, Славица
Зељковић и Предраг Мандић

Свечаност у Српском центру „Коло“

У Морахалому прослављена храмовна слава

Будимска епархија и српска православна заједница у Мађарској 2019. године добиле су нови свети храм. У Морахалому, бањском градићу наомак Сегедина, 30. априла поменуте године, на трећи дан празника Христовог воскресенија, у склопу Српског културног центра „Коло“, свечано је освештана српска православна капела, која је благословом епископа будимског Лукијана понела

име и посвећена је „Живоносном Источнику“.

Треба знати да је празник Живоносног Источника посвећен Пресветој Богородици. Ради се о покретном празнику, који је установљен у спомен обновљења Богородичиног храма у Цариграду и слави се увек првог петка после Васкрса. Источни, или Светли петак, јесте дан када се присећамо, и Мајке Божје, „која је родила Господа,

подарила га нама људима, Њега од Дјеве рођенога, преображенога на Гори таворској, васкрслога из мртвих и који ће опет доћи да суди живима и мртвима и Његовом царству неће бити краја. И из свега чега се Он дотакне, чега се дотакао, и људске душе и тела, и људи и народа, родио се нови живот. Господ је својом смрћу и својим васкрсењем обновио људску природу. Обновио је нашу савест, наше заједништво, вратио нас самим себи, вратио нас у наручје Оца нашега небескога, вратио нас једне другима. Заправо нас је уздигао и у тој радости ми се сабирамо на овај свети дан, слаavimo ову светлу седмицу сваки дан као васкрсење Христово, слаavimo као један дан!“

У Српском културном центру „Коло“ у Морахалому, који је сграђен у оквиру пројекта Интеррег ИПА Програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија, на трећи дан Васкрса 2019. многи присутни посетиоци су се поклонили новој богомољи и њеном патрону. Нажалост, пандемија је током претпрошле и прошле године осујетила одржавање достојног празновања храмовних слава. Међутим, ове године, епидемиолошке прилике су већ дозволиле да се приреди прослава патрона светиње.

На позив Димитрија Крунића, јединог аутохтоног Србина у бањском градићу наомак Сегедина (пореклом је из Новог Сентивана, иначе, ради се о сину блаженопочившег протојереја-ставрофора Михаила Крунића), и протонамесника Светомира Миличића, пароха дешчанског, који администрира у Морахалому, на празновање заштитника светог храма дошли су првенствено Срби из Новог Сентивана са циљем да подрже свог некадашњег земљака.

Празнично вечерње богослужење предводили су протонамесник Светомир Миличић и протонамесник Дали-

бор Миленковић, парох сегедински, који је уједно одржао и свечану славску беседу. У својој проповеди, он се фокусирао на сам празник Живоносног Источника, петак Светле недеље, који је посвећен обележавању и прослављању имена Пресвете Богородице. Говорио је о његовом настанку и историјским догађајима који су довели до његовог установљења, а нису изостале ни мисли о смислу и циљу духовног живота. Парох сегедински је уједно повукао и паралелу између извора, чијом водом се исцелио цар Лав. Наиме, он је након чудесног јављања Богородице, 468. године, када је постао цар, достојно обележио место чудесних догађаја и лековите бање у Морахалому, где наша капела чисти душу, док бања лечи телесне болести.

У оквиру празничног вечерња освешћен је и пререзан славски колач и преливено кољиво. Кумовао је Димитрије Крунић, који је био прилично ганут, а уједно и срећан што је достојно прослављена храмова слава: „Иако смо се у скромно броју окупили, срећан сам што смо успели да прославимо нашу храмовну славу – бучуру. Због пандемије претходних година нисмо могли одржати славу. Баш зато, била ми је жарка жеља да се освети колач и жито. Искрено се надам да ће се славска традиција наставити, и догодине ћу ја да кумујем!“

Кум овогодишње славе је капели још раније даривао свећњак, кадионицу и сто, а овом приликом је приложио један покривач.

Празновање Живоносног Источника, заштитника капеле у Морахалому, било је свечано и само се понудити можемо да ће некад и Срби који долазе у бању да се лече и купају, посетити светињу и прикључити молитви, покајању, духовном окупљењу душе и срца.

П. М.

Обновљена традиција у Калазу

Ускршњи бал после 20 година паузе

У калашком Дому културе је 24. априла одржан Ускршњи бал, у организацији Српске самоуправе из тог града. Иако је наредни дан био радни, гости су се у великом броју окупили да прославе празник.

У програму су наступили: децја група помашког КУД-а „Рузмарин“, под вођством Анико Вајзер, са „Играма из Београда“ и одрасла група са „Играма из Црне Траве“. Специјални гост био је немачки фолклорни ансамбл „Алпенроз“ из Калаза, под вођством Тамаша Рејха. Он је истакао одличне односе између Срба и Немаца у Калазу.

Током целе вечери госте је заба-

вљао оркестар „Село“, са вокалним интерпретатором Николом Скорићем.

Катица Мирковић, председница Српске самоуправе у Калазу за наш лист је изјавила: „Ускршњи бал се у Калазу није одржавао око двадесет година и ми смо одлучили да поново почнемо ову традицију. Због пандемије, Покладни бал нисмо били у могућности да одржимо, па смо се и због тога одлучили за Ускршњи бал. Међутим следећи пут ћемо бал организовати за викенд, да би се окупило још више људи. Следећи овогодишњи програм, који се очекује, ће бити црквена слава 26. јула“.

К. П.

КЊИЖЕВНОСТ

Књижевно-меморијални скуп у Матици српској

Присећање на северне светионике српске књижевности (3)

На недавно одржаном књижевно-меморијалном скупу у Матици српској, поред осталих учесника, о српском писцу из Мађарске Петру Милошевићу, говорили су и преводилац Маријета Вујичић и издавач Ненад Шапоња. „Радом сам писала своја мишљења о његовим књигама, а и сама сам му слала неке своје текстове, очекујући његову критику. Остали су неки планови заједничког рада и тужно је да је та сарадња трагично прекинута“, истакла је госпођа Вујичић.

Ненад Шапоња

Преводилац Маријета Вујичић, сећајући се Петра Милошевића, у свом излагању је прошла кроз времеплов од својих гимназијских дана на Тргу ружа, успомена на романтично време младости, студија, сусрета, на лик Петра Милошевића, на пријатељске везе и шале.

„Сви смо га једноставно звали Перо. Перин отац, Миленко Милошевић био је заменик директора наше гимназије у Будимпешти, где сам и сама матурирала и која се још у оно време звала Српскохрватска гимназија, на често опеваном Тргу ружа. Када сам на последњој години студија испунила обавезно хоспитирање у тој нашој гимназији, Перо је био врло неконвенционалан гимназијалац. Његов тинејџерски, бунтовнички дух је била свим природна ствар крајем шездесетих година. То је било време у

Мађарској када је са закашњењем стигла авангардна литература, као и филмови новог таласа из западне културне сфере. Као мањинска гимназија за све Јужне Словене у Мађарској, ово место је значило неко заједништво за омладину која је дошла из разних крајева земље, задржавајући све своје особености и индивидуалности. Наши професори су исто посебне личности, које је Перо опевао касније у свом духовитом, саркастичном мјузиклу 'Авала експрес'. Тај мјузикл, по мом мишљењу, заиста је јединствен у обележавању важне епохе, не само наше генерације која је тада одрасла, него и у историји те наше будимпештанске Гимназије. Када је Перо завршио студије на факултету, срели смо се по питању савремене књижевности, а био је убрзо запажен и као талентовани критичар, па је своје публикације слао и у ме-

Ненад Шапоња

ПЛОДОНОСНА САРАДЊА СА „АГОРОМ“

Председник Друштва новосадских књижевника и уредник издавачке куће „Агора“, рекао је како је волео да сарађује са Петром Милошевићем, кога је назвао изузетним писцем и човеком.

– Била ми је част и задовољство. Имали смо међусобно поштовање као писац и издавач. Био је образован, једноставан и лаког пера. У децембру, прошле године требало је да дође, да се видимо. Изненада је отишао, месец дана пре. Завршио је један опус од шест прозних књига, заокружио је круг који је планирао. Живеће и даље у својим делима. Слава и хвала му!

Иначе, „Трик-роман“ је објављен у заједничком издању новосадске издавачке куће „Агора“ и будимпештанске Задужбине Јакова Игњатовића, 2021. године. „Агора“ је раније објавила следеће Милошевићеве романе: „Тиња Калаз“ (2013), „Лондон, Помаз (друго издање 2014), „Ми же Сентадрејци“ (друго издање 2015) и преводе са мађарског: Р. Новад: „Капетан Прљави Фред“ (2015) и П. Новад: „Три мускетара у Африци“ (2019).

дан, важан, изврстан. После смрти Стојанове, остали смо у пријатељској и колегијалној вези. Било је увек забавно евоцирати дух Лазе Костића који је станао у једном, данас већ,

Маријета Вујичић

сечни часопис за светску књижевност, у време када сам ја постала уредник рубрике 'Nagyvilág', средином седамдесетих година“, рекла је госпођа Вујичић.

Она је истакла да је њен супруг Стојан увек радо укључивао Перу у разне књижевне манифестације, позивао га на програме као учесника, врло често са његовим есејима на другим форумима.

„Наравно, дружили смо се и приватно, у породичним оквирима. Пратећи његову каријеру, радили смо на заједничком ангажовању у тој 'мостоградњи', колегијално и пријатељски. Стојан и Перо су се разумели, није сметала генерацијска разлика.

Печат ове оданости се одражава и у Периној делатности. Дobar је пример за ово 'Вујичић-блуз', његово сценско дело вештом и духовитом драматургијом сачињено од Стојанове поезије, а музичка адаптација је од талентованог Мирка Милошевића, Периног сина музичара. Уметнички дух браће Вујичић, Тихомира и Стојана из необичног, оригиналног посматрачког угла аутора и редитеља Петра Милошевића је драматично оживео у извођењу Српског позоршта, и остаће незабораван.

За мене је посебно дирљиво да је цео стори овог блуза уоквирен са два лична предмета, а то су Тихомирове наочаре за сунце и Стојанов црни шешир. Тај познати, елегантан шешир широког обода сам поклонила Пери после Стојанове смрти, заједно са једним његовим наливпером, што је Перо радо користио. Шешир је постао сценски реквизит, нажалост, нисам видела да га је носио.“

Сарадња Стојана Вујичића и Петра Милошевића се, према њеној оцени, понајвише конкретизовала током уређивања периодике „Невена“, који је поново оживљен 1982. године.

„Касније је он сам постао главни уредник 'Невена' и када се погледају годишта, верујем да ни пробиљиви уредник у струци не би нашао приговор: сваки број је вре-

непостојећем хотелу на пештанској обали Дунава или водити дијалог о томе где је песник у Венецији куповао fine, свилене кравате шетајући међу излизаним зидовима, онако споредно док је писао своју чувену песму... Недавно је написао повећу студију о Стојану за зборник радова о мађарско-српским везама у Новом Саду. А волели смо и да се нашалимо током наше имејл-преписке у стилу Милоша Црњанског, поводом Периних књига. Радом сам писала своја мишљења о његовим књигама, а сама сам му радо слала неке моје текстове, очекујући његову критику. Остали су неки планови заједничког рада, на пример, припрема за штампу избора Стојанових студија и преосталих рукописа. Тужно је да се та сарадња трагично прекинула. Пошто је за мене од његових прозних дела, можда најдуховитији „Трик роман“, могла бих да му кажем у том духу: 'Можда се веселиш тамо где си сада, пиле моје, али да си нас оставио свирепи, то баш није лепо од тебе.'“

Славица Зељковић

Српске судбине током револуције 1848–1849 године (32)

ФЕЛТОН

Тајне наде Димитрија Вилинског

Угледни Димитрије је успео да измоли темишварског владика Пантелејмона Живковића да Теодора што пре рукоположи и да га постави на парохију надомак Сегедина.

Промућурни Димитрије Вилински потајно се надао да ће се кад-тад његов најмлађи син ипак определити за монашку ризу. Он га је већ и замишљао као епископа који у свиленом орнату са позлаћеном митром на глави и жезлом у руци поносно седи на престо-лу будимских, бачких или, евентуално, темишварских дијецезана.

Искусни сегедински меркатор галантно је плаћао и богато даривао Карловачку богословију. И ту није било никакве фалинке. После успешног завршетка Богословије, Теодор је изразио жељу да буде мирски свештеник. Помало разочарано, Димитрије је прихватио и овакву синовлеву одлуку.

Проницљиви трговац сушеном рибом ипак није сасвим клонуо духом. Штавише! Најмлађег сина је оженио са Јелисаветом, ћерком Исака Вукашиновића, уваженог члана српске заједнице у Баји. Ни у томе није било

ни најмање фалинке. Своју будућу супругу Теодор је познавао још од малих ногу.

Димитрије Вилински и Исаак Вукашиновић беху дугогодишњи пријатељи и пословни партнери. Посећивали су се годишње два пута. Постојао је обичај да о Преображењу сегедински трговац скупа са својим синовима посети кућу угледног винског трговца чији су прозори гледали на Шугавицу, тај питоми бајски рукавац широког Дунава. Тада би обавезно одлазили на бајску Водицу, где је под ведрим небом служена литургија и освештено ново грозђе.

Зауврат, Исаак Вукашиновић би о Ђурђевдану са својом супругом Еустахијом и ћерком Јелисаветом обавезно боравио у дому уваженог сегединског меркатора.

Тако се пре пар година и зачала тиха љубав између повученог Теодора и јасновиде Јелисавете. Та његова тајанственост и недостижност у ми-

слима магично је деловала на црно-косу девојку. Временом су те Тошине особине прерасле у тешко објашњиву, али веома привлачну мистичност која је просто пленила пажњу и разбуктала неусахлу знатижељу фрајлице Јелисавете. Последњих пар година, наравно, све уз благослов родитеља, водили су редовиту преписку.

Угледни Димитрије је успео да измоли темишварског владика Пантелејмона Живковића да Теодора што пре рукоположи и да га постави на парохију надомак Сегедина. Тако је ђакон Теодор са супругом стигао у Сириг. Месни парох Александар Поповић дочекао га је са широким осмехом на лицу. Пријатном расположењу и те како је допринела и она кеса дуката коју му је приликом своје посете уручио увелико већ седокоси, достојанствено озбиљни Димитрије Вилински.

Десио се недељу-две после Ђурђевдана 1848. да је у Сириг стигао и блиски рођак месног пароха. Кикиндски звонар је уз капљицу луте препеченице детаљно описао трагичне догађаје у банатској паланци. Забезекнути јереј Поповић и ђакон Вилински ужаснуто су упијали сваку његову реч.

– Еј, чељади моја, сад ћу да вам диваним о страшним стварима које сам сас својим очима видео. Та, све

је почело сас оним проклетим Ђорђетом Радаком, пожунским јуратом! Да тај бећар није дош'о у Кикинду да бургија и диже буну, у нашем варошу никак'ог белаја не би ни било. Ал' ђаво му не даде мира! Чинимиске к'о да су га, божемпрости, плаћали да прави циркуса.

– А откале је био родом тај Радак? – упаде му у реч парох.

– Та, из Кикинде, сунце му пољубим!

– Ђ Ујаче, реците ми, како се све то случило? – знатижељно упита узбуђени парох Поповић. (...)

Драгомир Дујмов

Владика Пантелејмон Живковић

13. маја 1717. – У Бечу је рођена аустријска царица, чешка и мађарска краљица Марија Терезија, наследница Карла Шестог од 1740, једна од најзначајнијих личности династије Хабсбурга.

13. маја 1848. – У Сремским Карловцима почело је заседање Мајске скупштине, на којој су делегати 175 црквених општина из Војводине и Србије изабрали Јосифа Рајачића за патријарха, а пуковника Стевана Шупљикца за војводу. Скупштина је 15. маја прогласила Српско Војводство, али аустријска и мађарска влада нису признале српску аутономију.

13. маја 1851. – Рођен је српски писац и лекар Лаза Лазаревић.

13. маја 1862. – Рођен је српски писац Јанко Веселиновић, аутор романа „Хајдук Станко“, са тематиком из Првог српског устанка и приповедака и романа из сеоског живота.

13. маја 1931. – Умро је српски композитор и хоровођа Јосиф Маринковић, члан Српске краљевске академије. Његове соло песме и многе хорске композиције уз пратњу клавира посебан су допринос српској музици. Био је диригент београдског певачког друштва „Обилић“.

13. маја 2007. – На такмичењу за песму Евровизије у Хелсинкију победила је представница Србије Марија Шерифовић, са песмом „Молитва“.

14. маја 1955. – У Варшави је потписан уговор о оснивању Варшавског пакта.

15. маја 1848. – У Бечу је избио устанак против апсолутистичког режима, који је приморао владу да повуче октросани устав донет 25. априла и да распише изборе.

15. маја 1914. – Умро је српски историчар и књижевни критичар Јован Скерлић, професор Београдског универзитета, члан Српске краљевске академије.

15. маја 1945. – Немачке трупе напустиле су Југославију у Другом светском рату. У четворогодишњем рату погинуло је 1.706.000 људи, а земља је порушена и опустошена.

16. маја 1812. – Турска и Русија потписале су уговор о миру у Букурешту којим су за српске устанике предвиђени општа амнестија и преговори са турским властима о аутономији Србије.

16. маја 1898. – Рођена је књижевница Десанка Максимовић, једна од најпопуларнијих српских песникиња. Објавила је око педесет књига поезије, песама и прозе за децу и омладину, приповедачке, романсијерске и путописне прозе. Своје прве песме је објавила 1920. године у часопису „Мисао“. Њена поезија је и љубавна и родољубива, и полетна, и младалачка, и озбиљна и осећајна. Неке од њених најпопуларнијих песама су: „Предосећање“, „Стрепња“, „Пролећна песма“, „Опомена“, „На бури“, „Трајим помиловање“ и „Покошена ливада“. Чувши за стрељање ђака у Крагујевцу 21. октобра 1941, песникиња је написала једну од сво-

јих најпознатијих песама „Крвава бајка“.

17. маја 1102. – Први угарски краљ из династије Арпадовића крунисан је у Биограду за краља Хрватске и Далмације.

17. маја 1395. – Погинуо је Краљевић Марко, најстарији син и наследник краља Вукашина, најпопуларнија личност српских народних песама. Према непоузданим подацима, погинуо је као турски вазал у борби против влашког војводе Мирче на Ровинама. У народним песмама идеализован је као узор јунаштва и као заштитник сиротиње од зулума и насиља.

18. маја 1868. – Рођен је руски цар Николај Други Александрович Романов, последњи монарх Русије, најстарији син Александра Трећег. Са престола је збачен у Октобарској револуцији 1917, а наредне године погубљен с члановима породице.

18. маја 1954. – Ступила је на снагу европска Конвенција о људским правима.

18. маја 1954. – Ступила је на снагу европска Конвенција о људским правима.

18. маја 1996. – Под притиском међународне заједнице ратни лидер

ВРЕМЕПЛОВ

босанских Срба Радован Караџић повукао се са места председника Републике Српске. Дужност председника преузела је потпредседница Биљана Плавшић.

19. маја 1890. – Рођен је сликар и карикатуриста Петар Пјер Крижанић, један од оснивача сатиричног часописа „Ошишани јеж“.

Десанка Максимовић

СЦЕНА

Мајски концерт будимпештанске „Бабароге“

Добре вибрације код „Три Србина“

По други пут на истом месту, у Српској улици, у Кафеу „Три Србина“ (Három Szerb Kávéház) наступила је будимпештанска рок група „Бабарога“. Посетиоци концерта одржаног 6. маја, имали су прилике да послушају њихове већ познате песме, али и неколико нових нумера.

жман сматрају посебном мисијом образовања и спајања два друштва и две културе.

„Публика је била сјајна, заиста се радујемо да постоји одређени број људи који су сензитивни на модеран звук и поезију која је саставни део наших ауторских песама. И вечерашњи концерт је протекао у одличној атмосфери и посебно нас радује да многи већ препознају наше мелодије и текст и често и певају са нама“, рекао је за наш лист Александер Урком.

„Бабарога“ је, како истиче, у непрекидном развоју што се тиче звука и

аранжмана. „Можемо слободно да кажемо да смо ушли у једну нову фазу, у оквиру које ћемо се концентрисати на један већи пројекат, чији део ће публика моћи да послуша већ следеће недеље. Реч је о нашој новој песми са називом: 'Легенда о почетку', која представља увертиру у оно шта нас чека у следећем периоду.“

Урком уједно позива све младе људе који имају жељу да се опробају у рок музици да их контактирају, како би организовали и неку већу манифестацију српске рок музике у Будимпешти.

„Било би фантастично када би и на овим теренима, поред уобичајених тема и програма, могао да заживи и један фестивал који би са собом донео модернији звук и динамичнију продукцију“, каже наш саговорник.

Д. А.

Љубитељима врсте музике коју изводи „Бабарога“, познато је да тај бенд редовно одржава концерте у Мађарској, а првенствено у Будимпешти, у којој је и основан. Овом приликом, публика је имала могућност да, осим већ познатих, послуша и неколико нових песама овог састава.

„Бабарога“ је рок бенд који је основан пре неколико година, а у актуелној постави се састоји од певача, гитаристе и композитора Александра Уркома и бубњара и визуелног креатора Јаноша Пастора. Обојица су истакнути чланови српске и мађарске заједнице и свој музички анга-

ИНФО

Резултати конкурса за финансирање школских програма, манифестација и пројеката који имају за циљ неговање српског језика, културе, традиције и обичаја у 2022. години

На основу одлуке Одбора за Културу ССМ број 14/2022 (27.IV) средства у укупном износу од 1.000.000 (словима: милион) форинти намењена за суфинансирање школских програма, манифестација и пројеката који имају за циљ учење, чување и неговање српског језика, културе, традиције и обичаја, распоређују се следећим корисницима:

рб	Давалац средстава	Подносилац пројекта	Назив пројекта	Одобрена средстава
1	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска народносна самоуправа Деска	Упознајмо Србију, нашу матицу	150 000
2	Самоуправа Срба у Мађарској	Никола Тесла Српско забавиште, основна школа, гимназија, колегијум и библиотека - Ловра	Свечано отварање 2022/2023 школске године	150 000
3	Самоуправа Срба у Мађарској	Никола Тесла Српско забавиште, основна школа, гимназија, колегијум и библиотека - Сегедин	Дечја представа - Суботица	200 000
4	Самоуправа Срба у Мађарској	Никола Тесла Српско забавиште, основна школа, гимназија, колегијум и библиотека - Сегедин	Вуковим путем	150 000
5	Самоуправа Срба у Мађарској	Батањска двојезична српска основна школа и забавиште	Сусрет српских школа	250 000
6	Самоуправа Срба у Мађарској	Батањска двојезична српска основна школа и забавиште	Дечја представа на српском језику	50 000
7	Самоуправа Срба у Мађарској	Батањска двојезична српска основна школа и забавиште	Дан наших бака и дека	50 000

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА СРБА У МАЂАРСКОЈ У 2022. ГОДИНИ				ИНФО
На основу одлуке Одбора за Културу ССМ број 13/2022 (27.IV) средства у укупном износу од 5.000.000 (словима: пет милиона) форинти намењена за суфинансирање пројеката који имају за циљ учење, чување и неговање српског језика и ћириличног писма, чување и неговање српског културног, језичког и верског идентитета Срба, распоређују се следећим корисницима:				
рб	Давалац средстава	Подносилац пројекта	Назив пројекта	Одобрена средстава
1	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска народносна самоуправа у Новосентивану	Фолклорно вече и изложба народних ношњи (мај и октобар)	150 000
2	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска Народна Самоуправа Чип	Освећење „српске школе“ у Чипу	150 000
3	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска Национална Самоуправа у Медини	Духови у Медини	100 000
4	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Бремену	100 000
5	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Мечки	100 000
6	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Вилању	150 000
7	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Сиригу	100 000
8	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Мајшу	150 000
9	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Шароку	150 000
10	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Шиклошу	100 000
11	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујска српска православна црквена општина	Храмовна слава у Печују	200 000
12	Самоуправа Срба у Мађарској	КУД Табан	Дани српске музике и игре у Сентандреји	250 000
13	Самоуправа Срба у Мађарској	Грабовац српски православни манастир	Петровдански црквено-народни сабор	250 000
14	Самоуправа Срба у Мађарској	Печујско-барањско српско удружење	Поновно штампање појединих бројева „Барањских свезака“	130 000
15	Самоуправа Срба у Мађарској	Батањско српско удружење за очување традиције и неговање културе	Корак по корак	250 000
16	Самоуправа Срба у Мађарској	СКУД Рузмарин	Семинар СКУД-а Рузмарин и оркестра Рузмарин ФолкеСтарс	250 000
17	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска православна Црквена општина Будимпешта	Храмовна слава Ђурђевдан	200 000
18	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска православна Црквена општина Јегра	Храмовна слава Пренос моштију Светог оца Николаја	200 000
19	Самоуправа Срба у Мађарској	Удружење уметника КРУГ	Музичка радионица Биље Крстић и концерт музичке групе Бистрик	150 000
20	Самоуправа Срба у Мађарској	Сегединска месна српска заједница	Историја српске вероисповедне школе у Сегедину	175 000
21	Самоуправа Срба у Мађарској	Удружење за очување традиције „Весели Сантовчани“	Камп и фолклорни фестивал у Херцег Новом	250 000
22	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска Православна Црквена Општина Калаз	Путовање у Јегру поводом храмовне славе	216 000
23	Самоуправа Срба у Мађарској	КУД Опанке	Поклоничко путовање у Хрватској и Србији	0
24	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска народносна самоуправа у Помазу	Поклоничко путовање у Хрватској и Србији	0
25	Самоуправа Срба у Мађарској	Српско културно и медијско друштво	Фестивал дечјих драмских радионица „Позориштанце“	0
26	Самоуправа Срба у Мађарској	Српско културно и медијско друштво	Издавање брошуре „Дух предака пева са нама“	379 000
27	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска Православна Црквена Општина Помаз	300. годишњи јубилеј ХРАМА	300 000
28	Самоуправа Срба у Мађарској	Сентандрејски српски клуб	Видовдан у Сентандреји	150 000
29	Самоуправа Срба у Мађарској	Српска народносна самоуправа Деска	Абрашевић у сусрет Васкрсу	150 000
30	Самоуправа Срба у Мађарској	КУД Банат	Десети сусрет ветерана фолклора Србије	250 000

ПОРТРЕТ

Јубилеј Димитрија Мише Живића

Најстарији Србин у Дески прославио 90. рођендан

Још увек млад у души, Димитрије Живић пркоси времену и не да се. Популарни чика Мита рођен је 3. маја 1932. године, у Дески, и цео свој живот провео је у свом родном селу.

Слављеник у друштву својих гостију

Димитрије Живић је основну школу завршио у Дески, а потом Гимназију „Радноти“ у Сегедину. Након што је дипломирао на Учитељској школи у Сегедину – диплому је стекао из мађарског језика и књижевности, и руског језика и књижевности, Димитрија Миту Живића је живот одвео у разна насеља, али увек је остао веран својој Дески. Дугогодишњи наставник, чим се указала прилика, радо се укључио у културни живот Срба у овом насељу наомак Сегедина. Био је међу оснивачима Дешчанског фолклорног друштва 1948. године. Но, већ претходно, укључио се и у позоришни живот месних Срба.

Боривој Рус, аутор издања под насловом „Седам деценија културног

живота дешчанских Срба“, написао је следеће:

„После завршетка Другог светског рата околности су биле потпуно нове и другачије. Позоришна група се реорганизовала, па је већ 8. јануара 1945. године изведена прва представа под водством Јефтимира Јанчикина (млађег). Иако ова божићна представа није била изведена на високом нивоу, ипак, представљала је почетак новог развоја српске културе у Дески. Мањински (народносни) ансамбли (групе) тада нису располагали великим потенцијалима, али су имали слободу да искажу своје способности и да реализују своје идеје. Међутим, добри услови, нажалост, нису били довољни. Многи су погинули у рату, а многи су напустили државу или једноставно

остарили, а подмлатка није било. Осим тога, нова (млађа) генерација показивала је више интересовања за музику и плес, да би касније кренула управо у овом правцу. 'Ветерани' старе групе били су: Кристина Новков, Младен Новков, Радивој Новков, Браниславка Брцан, Милева Туцаков и Владимир Брцан. Њима су се придружила такозвана 'деца', од 12 до 14 година, талентована за глуму, певање, плес и свирање: Велимир Радић, Милка Брцан, Марко Рус, Меланија Туцаков, Ђурица Ђукин, Рада Живић, Мита Живић, Васа и Сава Марковљев.“

Чика Мита, који је најпре играо, а потом се касније својом хармоником придружио свирцима, био је марљив члан групе. Радо је одлазио са својим Дешчанима на турнеје, био је, а и остао, активни члан српске заједнице у Дески. Године 1973, када је основан Дешчански српски клуб, нашао се међу члановима руководства клуба.

Касније, дуги низ година, био је на челу Дешчанске српске православне црквене општине.

Увек је био виталан, активан, весео, приљив, а такав је и данас. Са својих деведесет година он пркоси времену, радо одлази на све приредбе, а прошле године са Сегединцима је отишао и на поклоничко путовање.

Чика Мита је дочекао и 3. мај 2022. године – свој деведесети рођендан. Није се баш припремао за посебно обележавање своје девете деценије живота, међутим, било је оних који су се итекао припремали да га изненаде и да прославе. Током преподневних сати њега су најпре посетили руководиоци насеља, Ладислав Кираљ, начелник села, и његов заменик Кристифор Брцан. Том приликом је чика Мити повељу премијера Мађарске Виктора Орбана уручио Ладислав Кираљ.

Сусрет са руководиоцима насеља протекао је у пријатном расположењу, да би наставак јавне прославе рођендана Димитрија Живића, у организацији КУД-а „Банат“, уследила у

Српском културном, образовном и духовном центру „Свети Сава“.

Овде су га чекали данашњи чланови ансамбла, односно најужа родбина. Наравно, слављеник о овој иницијативи ништа није знао, па је био затечен пријемом и амбијентом који га је дочекао. Најпре је њему у част заиграо Оркестар „Банат“, а Кристифор Брцан, председник месног КУД-а је уз најлепше честитке нагласио да је донета одлука да Димитрије Живић буде доживотни почасни члан „Баната“.

Емитоване су и честитке и жеље упућене преко интернета. Потом је слављеник одувао свеће на торти и овај чин је разгалило његово срце, па су сузе радоснице саме потекле.

„Јако сте ме изненадили. Нисам ни сањао да ће се ово збити. Захваљујем се, и дај Боже да и ви то доживите!“, рекао је видно узбуђен најстарији Србин у Дески, који се потом присетио и својих, данас нажалост покојних вршњака: Велимира Вељка Радића, Милке Брцан, др Марка Руса и других.

У вези са рецептом дугог живота, слављеник је истакао да свакога дана треба мислити шта ћемо радити сутра.

„Ја сам поред педагогије увек радио у винограду и башти. Човек стално треба да буде у покрету, да се миче. Мислим да то пуно значи. Друго, пак, и та ракијица је много помагала. Ја сам животом задовољан, да да Бог свима толико година. Једино чиме нисам задовољан је то што се нисам оженио. Увек ми то падне напамет, како и зашто? Човек у младим годинама другачије мисли, млад је, баш њега брига. Не мисли на то да треба и да остари и остаје сам.“

На крају рођенданске прославе многи присутни су пробали чика Митину ракију, стару тридесет година. Слављеник се још једанпут свима захвалио на несвакидашњој рођенданској журци, честиткама и лепим жељама, које су му упућене од Париза, Будимпеште, па све до родне Деске.

П. М.

ДРУШТВО

Леја вест из Харкања

Срби добили седишне просторије

Срби у Харкању недавно су добили своје седишне просторије. Српска самоуправа у овом насељу је, захваљујући средствима добијеним од Фонда „Бетлен Габор“, успешно извршила адаптацију просторија које се налазе одмах у комшилuku месног Дома културе.

Мали објекат месним Србима уступила је локална самоуправа града Харкања, а чланови ССХ су оберучке прихватили понуду која се не одбија. Радови на обнови су извршени, а ускоро треба да стигне и намештај.

Чим се стекну услови, Самоуправа Срба у Харкању ће кренути са организовањем програма, међу којима се

предвиђају књижевне вечери, филмске пројекције, дружења итд. Уз то, како нас је информисао Бане Деспотовић, председник ССХ, спремни су да

своје седишне просторије уступе и месној Хрватској и Немачкој самоуправи.

П. М.

Бане Деспотовић